

Luna minte!

Scris de Dan Uza

Sâmbătă, 23 Iulie 2011 06:26 - Ultima actualizare Sâmbătă, 17 Septembrie 2011 04:53

Mediul citadin tainuieste adevarata menire pe care Luna o avea pentru stramosii nostri, aceea de a fi un "felinar al noptii". Si nu degeaba! Aici unde totul sta sub semnul civilizatiei moderne, al risipei, omul si-a impanzit orizonturile cu lumini proprii, constelatii ce nu mai iau chipul eroilor de odinioara, ci al retelei moderne de iluminat public. Iar cand oraseanul nostru se intoarce acasa obosit prin noaptea galagioasa al carui cer este dominat de o jumătate de Luna, nici ca ii mai pasa care din cele doua jumatati o vede si nici daca felinarul natural se afla de fapt in proces de crestere sau de descrestere. Taina fusese pierduta pentru el acum mult timp. O poate regasi insa memorand o zicala populara simpla.

Luna trece prin-un ciclu complet de iluminare in circa 29 de zile si jumătate. Astronomii numesc acest interval de timp "perioada sinodica". Poate v-ati intrebat de ce luna calendaristica are patru saptamani si nu doua sau zece. In cadrul perioadei "de o lunatie" sau , mai convenabil, "o luna", recunoastem vizual cu usurinta cele patru faze importante. Dupa cum perioada sinodica a Lunii fusese asimilata de-a lungul timpului cu notiunea de "luna calendaristica", asa si fazele prin care trece satelitul nostru natural puteau fi legate in mod natural de cele patru saptamani.

Acum insa ne conducem viata dupa un alt sistem de organizare a timpului, care nu mai are ca punct central Luna, ci Soarele (vorbim de un calendar solar), si prin urmare saptamanile au fost decuplate de fazele lunare. Acum vedem ca Luna "migreaza" permanent prin calendarul nostru.

Ciclul debuteaza cu Luna Noua, cand practic aceasta nu se vede deloc pe cer. Abia dupa cateva zile de la momentul propriu-zis putem recunoaste o seceră lunara fina in amurgul vestic. Procentul de iluminare creste treptat in continuare de la zi la zi. Dupa o saptamana urmeaza Primul Patrar, denumire care marcheaza incheierea primei patrimi de ciclu (avem patru faze, iar insasi cuvantul "patrar" vine de la "patru" sau "sfert"). Acum vedem iluminata intreaga jumătate dreapta a Lunii. Dupa inca o saptamana, 100% din discul lunar devine iluminat: spunem ca Luna este Plina. Din acest moment incepe bucata descendenta sau descrescatoare a ciclului. Iluminarea se muta treptat catre jumătatea stanga, moment numit Ultimul Patrar, dupa care se ajunge iarasi la Luna Noua si ciclul reincepe.

Luna surprinsa in diferite ipostaze, in decursul a 30 de zile.
Ordinea fireasca este de la dreapta spre stanga.

Asadar, Primul si Ultimul Patrar se deosebesc doar prin directia convexitatii partii luminate, inspre

Luna minte!

Scris de Dan Uza

Sâmbătă, 23 Iulie 2011 06:26 - Ultima actualizare Sâmbătă, 17 Septembrie 2011 04:53

dreapta, respectiv, inspre stanga. Primul Patrar il vom gasi totdeauna seara inspre vest, in vreme ce Ultimul Patrar se observa catre orele diminetii inspre rasarit. Aceasta pentru ca la Primul Patrar Luna se afla la exact 90 de grade fata de un Soare care apune, in vreme ce Luna Ultimului Patrar o gasim la exact 90 de grade fata de un Soare care rasare. Daca am inteles ciclul complet, putem recunoaste usor dintr-o privire daca Luna este in crestere sau in descrestere.

Imi amintesc ca pe vremea cand eram student la Facultatea de Stiinte economice din Cluj, Mugur Isarescu fusese chemat sa sustina o prelegere pe tema "Politica BNR de tintire directa a inflatiei" (un subiect mult mai "terestru", dar si infinit mai obscur!). Dumnealui rostise la final o vorba memorabila: "Daca ati inteles ce am vrut sa spun, inseamna ca nu m-am exprimat bine". Prin urmare, daca totul pare exagerat de complicat, nu e cazul sa disperati. Exista un indiciu de natura mnemotehnica care nu are legatura cu teoria astrelor si care va poate ajuta oricand sa depistati directia ciclului lunar. El provine mai degraba din observatiile repetate ale stramosilor nostri decat din explicatii stiintifice si se bazeaza pe premisa ca.... "luna minte!": daca este in forma de C, Luna nu "**C**reste" ci de fapt "**D**escrete", iar daca este in forma de D, ea nu "**D**escrete", ci de fapt "**C**reste".

Azi 23 iulie 2011 marcam momentul Ultimului Patrar din ciclul de descrestere al iluminarii, cand **C**-ul lunar poate fi gasit in a doua jumatate a noptii, inspre rasarit.